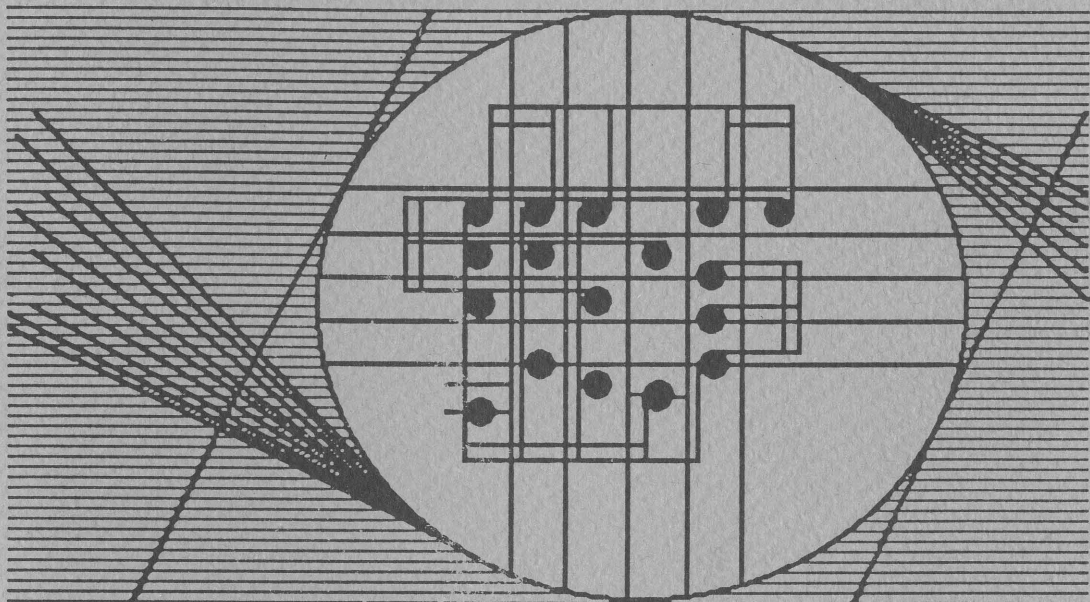

ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟ ΩΔΕΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΑΠΟ ΤΟ 1926

ΜΟΥΣΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ
ΕΚΔΟΣΗ

ΜΟΙΡΑΖΕΤΑΙ ΔΩΡΕΑΝ
ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΤΟΥ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΥ ΩΔΕΙΟΥ

ΤΕΥΧΟΣ 2 -3 ΑΠΡΙΛΙΟΣ 1990

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ο. ΜΕΣΣΙΑΕΝ: ΔΙΑΛΕΞΗ ΤΩΝ ΒΡΥΞΕΛΛΩΝ (Μετ. Μ. Βεκιάρης)	1
Ο. ΜΕΣΣΙΑΕΝ: ΔΙΑΛΕΞΗ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΤΩΝ ΠΑΡΙΣΙΩΝ (Μετ. Μ. Βεκιάρης)	6
Η. ΧΡΥΣΟΧΟΪΔΗΣ: ΣΧΕΔΙΟ ΜΕΘΟΔΟΥ ΓΙΑ ΜΙΑ ΠΙΟ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΟΥ ΜΟΥΣΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ	14
Ι. ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗΣ: Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΩΣ ΕΝΝΟΙΑ ΚΑΙ ΩΣ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ	25
Π. ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ: ΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟ ΠΝΕΥΜΑ ΣΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΥΜΝΟΓΡΑΦΙΑ	28
Δ. ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗΣ: Η ΦΟΡΜΑ ΚΑΙ ΤΟ STYLE ΣΤΗ ΜΟΥΣΙΚΗ ΕΚΤΕΛΕΣΗ	30
Α. ΣΙΩΨΗ: ΜΟΝΤΕΡΝΑ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΚΑΙ ΔΩΔΕΚΑΦΘΟΓΓΙΣΜΟΣ Ή ΣΕΙΡΑΪΚΗ ΤΕΧΝΙΚΗ	38
Π. ΠΑΠΑΜΟΣΧΟΣ: ΑΠΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΠΟΡΕΙΑ ΤΗΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ	43
Δ. ΝΙΚΟΠΟΥΛΟΣ: ΜΟΥΣΙΚΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑ	53
Μ. ΒΕΚΙΑΡΗΣ: Ο ΟΡΑΜΑΤΙΣΤΗΣ EDGARD VARESE: 25 ΧΡΟΝΙΑ ΜΕΤΑ	64
Δ. ΑΔΑΜ: ΠΕΡΙ ΤΑ ΜΙΔΙ	74
Λ. ΧΑΤΖΗΛΕΟΝΤΙΑΔΗΣ: ΕΚΔΟΣΗ ΠΑΡΤΙΤΟΥΡΑΣ ΜΕ ΤΗ ΧΡΗΣΗ Η/Υ	79
Λ. ΧΑΤΖΗΛΕΟΝΤΙΑΔΗΣ: JAZZ FOR ONE (ΕΡΓΟ ΓΙΑ ΚΛΑΣΙΚΗ ΚΙΘΑΡΑ)	90
ΠΡΟΣΕΧΕΙΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΥ ΩΔΕΙΟΥ	95
ΔΙΠΛΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΤΥΧΙΑ ΤΟΥ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΥ ΩΔΕΙΟΥ	97

ΣΧΕΔΙΟ ΜΕΘΟΔΟΥ ΓΙΑ ΜΙΑ ΠΙΟ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΟΥ ΜΟΥΣΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ

ΗΛΙΑΣ ΧΡΥΣΟΧΟ·Ι·ΔΗΣ: Σπουδαστής Φούγκας του Μακεδονικού Ωδείου

Το παρόν κείμενο, που αποτελεί μια πρώτη - ίσως και πρόχειρη - σύνοψη ενός, βρισκόμενου ακόμα στο στάδιο της επεξεργασίας, ευρύτερου έργου, απευθύνεται κύρια σε όσους μουσικούς εκτελεστές πρώτου βαθμού, ενασχολούμενους δηλαδή άμεσα με την εκτέλεση κάποιου οργάνου μέσα από το οποίο εκδηλώνεται η μουσική στο φυσικό - και ίσως όχι μόνο σε αυτό(ν) - κόσμο, και οι οποίοι φέρουν αποκλειστικά την ευθύνη αυτής της εκδήλωσης, προτίθενται ή έστω επιθυμούν να επιχειρήσουν μια ευρύτερη και βαθύτερη, αναλυτική αλλά και (ανα)συνθετική προσέγγιση του μουσικού έργου, με άλλα λόγια να εξελιχθούν προβιβαζόμενοι από το χώρο της εκτέλεσης στο χώρο της ερμηνείας και αναδημιουργίας του.

Την αφορμή για τη σύνταξη αυτού του κειμένου, όπως άλλωστε και για τη γενικότερη ενασχόληση του συντάκτη του με τη θεματική του μέσου στη μουσική, απόρροια και τεκμήριο της οποίας συνιστά και το παρόν κείμενο, παρείχε η διαπίστωση της ύπαρξης συχνά πολύ μεγάλης απόστασης ανάμεσα στην πρόθεση και την εκδήλωσή της, στη σύλληψη ενός μουσικού έργου και την απόδοσή του μέσα από κάποιο όργανο. Η δημοσίευση του κειμένου αυτού επιδιώκει τη διέγερση του ενδιαφέροντος αυτών στους οποίους απευθύνεται για τη μέθοδο ως τρόπο επέμβασης, χειραγώγησης, του μέσου με στόχο τον περιορισμό αυτής της απόστασης ανάμεσα στην πρόθεση και την εκδήλωσή της.

Το κύριο τμήμα του παρόντος κειμένου διαρθρώνεται σε τρία μέρη: στο πρώτο επιχειρείται μια στοιχειώδης τεκμηρίωση της αναγκαιότητας ύπαρξης της μεθόδου· στο δεύτερο και κεντρικό, εκθέτονται τα κύρια βήματα της προτεινόμενης μεθόδου συνοδευόμενα από συνοπτικά σχόλια και επεξηγήσεις· στο τρίτο τέλος γίνεται ένας γενικός σχολιασμός τόσο της μεθόδου όσο και των προθέσεων του συντάκτη του κειμένου, των οποίων εκδήλωση αποτελεί και αυτή.

Για την αναγκαιότητα ύπαρξης της μεθόδου

Το πρώτο αυτό μέρος τμηματοποιείται σε δύο ενότητες: στην πρώτη, έχοντας ως αφηγήτρια τη γενικότερη σε περιεχόμενο και απλούστερη σε σύλληψη πρόταση που είμαστε σε θέση να διατυπώσουμε, θα πραγματοποιήσουμε μια πορεία νοητική, τέρμα της οποίας προκαθορίζουμε τη μέθοδο, θέλοντας να εντοπίσουμε, μέσα από τη σύνδεση της πρώτης με την τελευταία πρόταση που πραγματοποιείται μέσω αυτής της πορείας, το σημείο στο οποίο συναντούμε τη μέθοδο, ώστε μέσα από τον εντοπισμό των συντεταγμένων της να τεκμηριώσουμε όχι μόνο την ύπαρξή της, αλλά και το ρόλο που διαδραματίζει στη σκηνή του εκδηλωμένου κόσμου: στη δεύτερη, αγκυροβολώντας στο σημείο που μας ενδιαφέρει, τη μέθοδο δηλαδή, θα επιχειρήσουμε, μέσα από την αναζήτηση στοιχείων και γνωρισμάτων της που θα μας επιτρέψουν να εμβαθύνουμε σε αυτή, να τεκμηριώσουμε, στον ελάχιστο έστω βαθμό, την αναγκαιότητα ύπαρξής της, ώστε ν' αποκτήσουμε το δικαίωμα να προχωρήσουμε στην έκθεση των βημάτων της προτεινόμενης στο παρόν κείμενο μεθόδου.

Υπάρχουμε: τούτο αποδεικνύεται από το γεγονός και μόνον ότι διατυπώνουμε αυτήν την πρόταση, αφού για κάτι που δεν υπάρχει δεν μπορεί κανείς, άρα ούτε και εμείς, να διατυπώσει καμία πρόταση, πολύ περισσότερο κάτι που δεν υπάρχει δεν μπορεί να κάνει τίποτα, άρα ούτε να διατυπώσει μία έστω πρόταση· εμείς όμως μπορούμε να διατυπώσουμε, και το έχουμε ήδη κάνει, τουλάχιστο μία πρόταση, ότι υπάρχουμε, άρα υπάρχουμε (*cogito ergo sum*).

Αφού υπάρχουμε, υπάρχουν κατ' ανάγκη και όλα όσα με κάποιον τρόπο συνδέονται μ' εμάς, άσχετα με το αν έχουμε ή όχι γνώση αυτής της σύνδεσης, με το αν έχουμε δηλαδή γνώση της ύπαρξης αυτών με τα οποία συνδεόμαστε ή όχι: τούτο συμβαίνει γιατί αυτό που υπάρχει είναι λογικό να συνδέεται με αυτό που επίσης υπάρχει, αφού κάτι που δεν υπάρχει δεν μπορεί και ν' αναπτύξει οποιαδήποτε σχέση με τίποτα, ούτε επομένως με κάτι που υπάρχει· κάτι λοιπόν που υπάρχει δεν μπορεί να συνδεθεί με κάτι που δεν υπάρχει, αλλά αναγκαστικά μόνο με κάτι που υπάρχει, αφού μεταξύ δύο που υπάρχουν μπορεί να υπάρξει τρίτος ενδιάμεσος, ενώ μεταξύ ενός που υπάρχει και αυτού που δεν υπάρχει δεν μπορεί, άρα αφού υπάρχουμε, υπάρχουν κατ' ανάγκη και όλα όσα με κάποιον τρόπο συνδέονται μ' εμάς.

Αφού υπάρχουμε ενεργούμε και αφού ενεργούμε είμαστε ενέργεια: τούτο συμβαίνει γιατί αυτό που υπάρχει, ακριβώς επειδή υπάρχει, ενεργεί (δεν είναι εξάλλου τυχαίο το γεγονός ότι το ρήμα «υπάρχω» εμφανίζεται μόνο σε ενεργητική), μια και η ύπαρξη είναι το κατεξοχήν ενέργημα και το «υπάρχω» σημαίνει «δίνω παρόν», «δηλώνω παρών», άρα «ενεργώ» (αποδείξαμε εξάλλου το ότι υπάρχουμε από το γεγονός ότι μπορούμε να πούμε ότι υπάρχουμε, μέσα από ένα ενέργημα μας δηλαδή)· «ενεργώ» σημαίνει «αποδίδω ενέργεια», «αποδεσμεύω ενέργεια», για ν' αποδεσμεύσουμε όμως ενέργεια, πρέπει να την αντλήσουμε από κάπου, από εμάς τους ίδιους, γιατί αν την αντλούσαμε από κάπου αλλού, ακριβώς για να την αντλήσουμε, θα έπρεπε να έχουμε ήδη

αποθέματα ενέργειας είτε λοιπόν δεχθούμε πως αντλούμε αυτήν την ενέργεια από εμάς, είτε από κάποιον άλλου είναι γεγονός ότι υπάρχει ένας πυρήνας ενέργειας μέσα μας, ο οποίος ονομάζεται συνείδηση και είναι ο πραγματικός μας εαυτός (το φαινόμενο εξάλλου της ανα - και αποσύνθεσης, ή γέννησης και θανάτου αποδεικνύει με τον πιο παραστατικό τρόπο τα παραπάνω, αφού στην πρώτη περίπτωση η συνείδηση δέχεται ενεργειακές επιστρωματώσεις, ενώ στη δεύτερη τις αποβάλλει, άρα είμαστε ενέργεια), αφού ενεργούμε, και ενεργούμε, αφού υπάρχουμε.

Αφού ενεργούμε και είμαστε ενέργεια μεταβαλλόμαστε, αφού μεταβαλλόμαστε κινούμαστε: γιατί, σύμφωνα με τα όσα παραπάνω αναφέραμε, το «ενεργώ» συνεπάγεται μεταβολή, αλλαγή κατάστασης (αφού στον εκδηλωμένο κόσμο έχουμε συνεχώς δεσμεύσεις και αποδεσμεύσεις ενέργειας, που προκαλούν αυτές τις μεταβολές): η μεταβολή όμως συνεπάγεται ή / και ταυτίζεται με την κίνηση, αφού η τελευταία προκύπτει ως διαφορά μεταξύ των διαδοχικών θέσεων που καταλαμβάνει ένα ον, ως μεταβολή δηλαδή της θέσης του, άρα αληθεύει η πρόταση αυτή.

Αφού μεταβαλλόμαστε εξελισσόμαστε και αφού κινούμαστε κατευθύνόμαστε: γιατί η μεταβολή, η αλλαγή κατάστασης, μας παρέχει καινούργιες κάθε φορά εμπειρίες, η συσσώρευση των οποίων συνιστά τη μνήμη, και άρα μας εξελίσσει: η κίνηση εμπειρέχει την κατεύθυνση, αφού κάθε φορά που εγκαταλείπουμε τη θέση στην οποία βρισκόμαστε για να προσεγγίσουμε μια άλλη επόμενη, ακολουθούμε με κάποιο τρόπο την κατεύθυνση που ορίζεται από τις θέσεις αυτές, άρα αληθεύει η πρόταση αυτή.

Αφού εξελισσόμαστε και κατευθυνόμαστε τείνουμε να υπερβούμε την κατάσταση και θέση μας: τούτο συμβαίνει γιατί όσο περισσότερο εξελισσόμαστε και κινούμαστε, άρα ενεργούμε, τόσο περισσότερο υπάρχουμε, ή, πιο σωστά, τόσο περισσότερο έχουμε γνώση και βιώνουμε την ύπαρξή μας: αλλά ενεργούμε περισσότερο και άρα εξελισσόμαστε περισσότερο εκεί όπου συναντούμε λιγότερα εμπόδια, και τέτοια συναντούμε στα ψηλότερα ενεργειακά επίπεδα, όπου τα πάντα κινούνται και ενεργούν περισσότερο, αφού αυτά συγκροτούνται από λεπτότερα στρώματα ενέργειας.

Αφού τείνουμε να υπερβούμε την κατάσταση και θέση μας, εμείς, που υπάρχουμε, το ίδιο θα ισχύει και για όλα όσα με κάποιον τρόπο συνδέονται μ' εμάς, άρα **με όλα όσα υπάρχουν:** γιατί συνδεόμαστε με αυτά και είναι λογικό οι ίδιοι νόμοι να διέπουν τόσο εμάς όσο και αυτά και ό,τι ισχύει για μας, ισχύει και γι' αυτά κατ' αναλογία, άρα αληθεύει αυτή η πρόταση.

Αφού οτιδήποτε υπάρχει τείνει να υπερβεί την κατάσταση και θέση του, βρίσκεται σε διαφορετικό επίπεδο και βαθμίδα εξέλιξης από κάποιο άλλο: γιατί αν όλα όσα υπάρχουν εξελίσσονταν το ίδιο, βρίσκονταν δηλαδή στο ίδιο επίπεδο και βαθμίδα εξέλιξης, τότε εγκαταλείποντας όλα όσα υπάρχουν ταυτόχρονα τα προηγούμενα επίπεδα και βαθμίδες τους για να μεταπηδήσουν σε ανώτερα, θα προέκυπτε κενό που δε θα μπορούσε να καλυφθεί, κάτι το οποίο είναι αδιανόητο στον εκδηλωμένο κόσμο, το να υπάρχει δηλαδή κενό, ανυπαρξία, σε αυτό που υπάρχει, άρα κάθε τι που υπάρχει βρίσκεται σε

διαφορετικό επίπεδο και βαθμίδα εξέλιξης από οτιδήποτε άλλο που υπάρχει (τούτο εξάλλου αποδεικνύεται από το γεγονός ότι δεν υπάρχει τίποτα που να είναι ίδιο με κάτι άλλο που υπάρχει, ότι αν και όλα όσα υπάρχουν είναι ομοούσια, διαφέρουν στη δομή και μορφή), και έτσι τεκμηριώνεται η χωριστικότητα των υπάρξεων μέσα σε αυτόν.

Αφού κάθε τι που υπάρχει βρίσκεται σε διαφορετικό επίπεδο και βαθμίδα εξέλιξης από κάποιο άλλο που υπάρχει, προκύπτουν προβλήματα στη σύνδεση και κατ' επέκταση στην επικοινωνία ανάμεσα σε αυτά: τούτο συμβαίνει γιατί βρισκόμενο κάτι που υπάρχει σ' ένα συγκεκριμένο επίπεδο και βαθμίδα εξέλιξης, ενεργεί και είναι ενέργεια διαφορετικής ποιότητας από αυτή κάποιου άλλου που βρίσκεται σε διαφορετικό επίπεδο και βαθμίδα εξέλιξης, άρα προκύπτουν πράγματι προβλήματα σύνδεσης μεταξύ δύο τουλάχιστον όντων εξαιτίας της ασυμβατότητας των ενεργειακών ποιότητων αυτών.

Αφού προκύπτουν προβλήματα στη σύνδεση και επικοινωνία ανάμεσα σε δύο τουλάχιστον όντα, χρειάζεται κάτι που να μεσολαβήσει ανάμεσά τους για ν' αντιμετωπίσει αυτά τα προβλήματα, ένα μέσο: γιατί μόνο ένα μέσο, που είναι ένα ον που διαμεσολαβεί σε αυτά, λειτουργώντας ως ενεργειακός μετασχηματιστής μπορεί να επιτρέψει την ανταλλαγή διαφορετικής ποιότητας ενέργειας των όντων που συνδέει και έτσι όχι απλά να διευκολύνει αυτή τη σύνδεση, αλλά και να καταστήσει δυνατή και ουσιαστική την επικοινωνία αυτών.

Αφού χρειάζεται να μεσολαβήσει ένα μέσο ανάμεσα σε δύο τουλάχιστο, βρισκόμενα σε διαφορετικά επίπεδα και βαθμίδες εξέλιξης, όντα για να καταστεί δυνατή η επικοινωνία τους, είναι φυσικό να υπάρχουν ενεργειακές απώλειες σε αυτήν την επικοινωνία, που οφείλονται στην απορρόφηση μέρους της ανταλλασσόμενης μεταξύ των δύο όντων ενέργειας από το μέσο, ώστε το τελευταίο να μπορέσει να λειτουργήσει ως τέτοιο: γιατί το μέσο ενεργεί (διαμεσολαβεί), άρα αποδεδειγμένα ενέργεια, όχι όμως μόνο από τον εαυτό του, αλλά χρησιμοποιεί και μέρος της ενέργειας κάθε όντος στο οποίο λειτουργεί ως μέσο, γιατί η δική του ενέργεια είναι ορισμένης ποιότητας, ενώ η αντίστοιχη των όντων που συνδέει είναι διαφορετικής ποιότητας, άρα για να μετασχηματίσει αυτές τις, διαφορετικής ποιότητας, ενέργειες θα πρέπει ν' απορροφήσει μέρος αυτών και να τις μετασχηματίσει σε ενέργεια της δικής του ποιότητας, άρα υπάρχουν απώλειες.

Αφού υπάρχουν ενεργειακές απώλειες κατά την επικοινωνία δύο τουλάχιστο όντων, που οφείλονται στη διαμεσολαβητική λειτουργία του μέσου μεταξύ αυτών, είναι λογικό να επιδιώκουμε τον περιορισμό τους: γιατί αυτές οι απώλειες ενέργειας μεταφράζονται σε απώλειες γνώσης, αφού σκοπός της επικοινωνίας μέσα από τις ενεργειακές ανταλλαγές είναι η γνώση του όντος με το οποίο μέσω του μέσου επικοινωνούμε, και αυτό είναι κάτι που δεν επιθυμούμε, άρα επιδιώκουμε τον περιορισμό τους, αφού η ίδια η ύπαρξη του μέσου ως τέτοιου «υπονομεύει» την ανάγκη που καλείται να καλύψει ή αποτελέσει το τμήμα της επικοινωνίας μας με άλλα όντα, το τμήμα της γνώσης.

Αφού επιδιώκουμε τον περιορισμό αυτών των απωλειών, που οφείλονται στην ύπαρξη του μέσου ως τέτοιου, είναι λογικό ν' αναζητήσουμε τρόπους χειρισμού του μέσου που να περιορίζουν αυτές, με άλλα λόγια είναι λογικό και επιθυμητό να χειραγωγήσουμε το μέσο στο βαθμό που είναι αυτό δυνατό να γίνει: γιατί μόνο μέσα από τη χειραγωγή του μέσου θα μπορέσουμε να περιορίσουμε αυτές τις απώλειες, αφού σε αυτό εντοπίσαμε τις τελευταίες.

Αφού είναι λογικό ν' αναζητήσουμε τρόπους χειρισμού του μέσου που να περιορίζουν αυτές τις απώλειες στο βαθμό που είναι δυνατό, θα πρέπει να διαμορφώσουμε ένα σύνολο ιεραρχημένων στοιχείων, των οποίων η εφαρμογή στο μέσο θα επιτρέψει την καλύτερη δυνατή χρήση του, άρα και τη μέγιστη δυνατή απόδοσή του: γιατί μόνο μέσα από την οργάνωση του τρόπου χειρισμού του μέσου, μέσα δηλαδή από την επιλογή και εφαρμογή των κατάλληλων ενεργημάτων την κατάλληλη στιγμή μπορούμε να προσδοκούμε τη μέγιστη απόδοσή του.

Στο σημείο όμως αυτό, ύστερα από μια μακρά, το ομολογούμε, αλλά αναγκαία νομίζουμε πορεία, συναντούμε και εντοπίζουμε τη μέθοδο ως τη διαμόρφωση ενός συνόλου λογικά και ιεραρχικά οργανωμένων στοιχείων, ή πιο σωστά ενεργημάτων, που αποβλέπουν στον περιορισμό αυτών των ενεργειακών απωλειών, ως τη συγκεκριμένη και συγκροτημένη απάντησή μας στο πρόβλημα αυτό.

Θα ξεκινήσουμε την περαιτέρω τεκμηρίωση της αναγκαιότητας ύπαρξης της μεθόδου - και μιλάμε για περαιτέρω τεκμηρίωση, γιατί έχει δειχθεί λιγότερο ή περισσότερο από τα παραπάνω νομίζουμε η αναγκαιότητα ύπαρξης της μεθόδου - υπενθυμίζοντας τη διαπίστωση που καταγράψαμε στο εισαγωγικό αυτού του κειμένου σημείωμα, ότι δηλαδή ανάμεσα στην πρόθεση και την εκδήλωσή της συχνά υπάρχει πολύ μεγάλη απόσταση: στην πραγματικότητα πρόθεση και εκδήλωση είναι ενέργεια, η πρόθεση όμως είναι ενέργεια ανώτερης ποιότητας από την αντίστοιχη της εκδήλωσής της, η πρώτη λοιπόν βρίσκεται σε ανώτερο επίπεδο και βαθμίδα εξέλιξης από τη δεύτερη και ανάμεσά τους βρίσκεται κάποιο μέσο, που μετασχηματίζει την ενέργεια της πρόθεσης σε ενέργεια της εκδήλωσης, που μετατρέπει δηλαδή την πρώτη στη δεύτερη, λόγω όμως των ήδη αναφερθέντων ενεργειακών απωλειών που συνεπάγεται η χρήση του μέσου, δε μετατρέπεται όλη η πρόθεση σε εκδήλωση, και έτσι θα πρέπει να επέμβουμε στο μέσο ώστε να περιορίσουμε αυτές τις απώλειες. Η μέθοδος μας προσφέρει ένα δρόμο, ακολουθώντας τον οποίο μπορούμε να έχουμε την καλύτερη δυνατή αντιστοιχία πρόθεσης και εκδήλωσης, τη λιγότερο ενεργειακά δαπανηρή μετατροπή της μιας στην άλλη, αφού μέσα από αυτήν επικαιροποιείται κάθε μας ενέργημα, εξαποστέλλεται δηλαδή την κατάλληλη στιγμή εξασφαλίζοντας τη μέγιστη απόδοση. Μέσα λοιπόν από τη μέθοδο, που εξασφαλίζει τη σταδιακή και οργανωμένη προσέγγιση του μουσικού έργου, έχουμε τη μέγιστη απόδοση του μέσου, άρα τη μείωση των ενεργειακών απωλειών στην επικοινωνία μας με το έργο.

Αν μέσο είναι ένα ον που μεσολαβεί ανάμεσα σε δύο άλλα, τότε και η μέθοδος είναι ένα μέσο, αφού μεσολαβεί ανάμεσα στο ον που θέλει να

προσεγγίσει ένα άλλο και στο μέσο που αυτό χρησιμοποιεί για να πραγματώσει την επιδίωξή του· πρόκειται, όπως γίνεται φανερό, για ένα μέσο διαφορετικής τάξης, ανώτερης, αφού επεμβαίνει στο ήδη υπάρχον μέσο, ένα μέσο για το μέσο (θέλουμε εδώ να καταστήσουμε σαφές το ότι η μέθοδος δεν ταυτίζεται με τη διαδικασία προσέγγισης ενός άλλου όντος, δε συνιστά αυτή η ίδια τους βηματισμούς μέσα από τους οποίους θα φτάσουμε στο στόχο μας, αλλά απλώς «ιχνογραφεί» τις θέσεις αυτών των βηματισμών, προκαθορίζει τις συντεταγμένες χώρου και χρόνου μέσα στις οποίες διαθέτοντας την απαραίτητη ενέργεια θα καρπωθούμε το μεγαλύτερο όφελος: έτσι όταν μιλάμε για «βήματα» της μεθόδου, όπως στη συνέχεια θα τα συναντήσουμε, εννοούμε τις συγκεκριμένες «κινήσεις» που αν πραγματοποιήσουμε θα φτάσουμε το στόχο μας με τις λιγότερες απώλειες, ουσιαστικά λοιπόν πρόκειται για δυνητικά βήματα και κινήσεις).

Κάθε ον είναι μοναδικό και ανεπανάληπτο και είναι φυσικό να προσεγγίζει ένα άλλο με τρόπο επίσης μοναδικό και ανεπανάληπτο, επειδή όμως το περιβάλλον μέσα στο οποίο πραγματοποιείται αυτή η προσέγγιση είναι κάθε στιγμή μοναδικό και ανεπανάληπτο, άρα συνεχώς μεταβαλλόμενο, είναι ανάγκη να προσαρμόζεται η μέθοδος κάθε φορά στα νέα δεδομένα: άρα, θα μπορούσαμε να πούμε πως κάθε ον για κάθε μέσο που χρησιμοποιεί για να προσεγγίσει κάθε άλλο ον, σε κάθε περιβάλλον και κάθε στιγμή χρησιμοποιεί και μια διαφορετική μέθοδο, κάτι τέτοιο όμως σημαίνει πως υπάρχουν θεωρητικά άπειρες μέθοδοι και επομένως προκύπτει άμεσα πρόβλημα στην εφαρμογή αυτών· θα μπορούσαμε, από την άλλη μεριά όμως, να πούμε πως ουσιαστικά υπάρχει μία μόνο μέθοδος αφού όλα τα όντα μετέχουν της ίδιους ουσίας, και για να προσεγγίσει όλα τ' άλλα χρησιμοποιούν τα ίδια, ουσιαστικά, μέσα και πως όλες αυτές οι προσεγγίσεις πραγματοποιούνται στο ίδιο ουσιαστικά περιβάλλον και την ίδια στιγμή, την Αιωνιότητα, κάτι τέτοιο όμως θα δημιουργούσε στην πράξη επίσης προβλήματα. Εμείς όμως, στην παρούσα φάση της εξέλιξής μας, δεν έχουμε ανάγκη ούτε από άπειρες (γιατί τότε δε θα ξέραμε ποιά να εφαρμόσουμε σε κάθε περίπτωση), αλλά ούτε και από μία μέθοδο (γιατί τότε δε θα ξέραμε πώς να εφαρμόσουμε αυτή σε κάθε περίπτωση)· έχουμε ανάγκη από έναν ελάχιστο αριθμό μεθόδων που να προσαρμόζονται σ' ένα μέγιστο αριθμό περιστάσεων. Έτσι, μια μέθοδος οφείλει να είναι ταυτόχρονα αφηρημένη, ώστε να προσαρμόζεται σε κάθε λογής δεδομένα, αλλά και συγκεκριμένη, ώστε να τηρούνται ουσιαστικά οι ίδιες αρχές, ν' ακολουθούνται τα ίδια βήματα και η ίδια διαδικασία στην εφαρμογή της.

(...)

Έκθεση των κύριων βημάτων της προτεινόμενης μεθόδου με συνοπτικό σχολιασμό

Αφαιρησία κάθε ενεργήματος, άρα και του δικού μας, του να προσεγγίσουμε δηλαδή πιο ουσιαστικά το μουσικό έργο μέσα από την προτεινόμενη εδώ μέθοδο,

αποτελεί η **ενεργοποίηση της βούλησης**, και εμείς εδώ ως βούληση, χωρίς να επιχειρούμε να την ορίσουμε, αλλά και χωρίς να θέλουμε να υπεκφύγουμε από την υποχρέωση να εξηγήσουμε για τι συγκεκριμένα μιλάμε, νοούμε και δεχόμαστε, πολύ γενικά έστω, τη συνειδητή δέσμευση ενός ορισμένου (σε ποσότητα και ποιότητα) ενεργειακού κεφαλαίου με σκοπό την, με κάποιο τρόπο πραγματοποιούμενη, διάθεση και ανάλωσή του, σε κάποιο ενέργημα.

Πρώτο βήμα της μεθόδου αυτής θεωρούμε την **επιλογή του μουσικού έργου** που θέλουμε να προσεγγίσουμε, και με τη λέξη «επιλογή» εννοούμε τον εντοπισμό και ορισμό του αποδέκτη του ήδη δεσμευμένου ενεργειακού κεφαλαίου μας· η επιλογή ενός έργου όμως προϋποθέτει τουλάχιστο γνώση της ύπαρξής του, μια και δεν μπορεί κανείς να επιλέξει ένα έργο, του οποίου η ύπαρξη δεν έχει από τα πριν υποπέσει στην αντίληψή του, όπως επίσης και υπευθυνότητα, μια και ουσιαστικά πρόκειται για επιλογή ενός όντος με το οποίο κανείς συνδέεται για κάποιο χρονικό διάστημα, με σκοπό να το γνωρίσει, η επιλογή λοιπόν ενός έργου είναι η επιλογή ενός συντρόφου με τον οποίο πρόκειται να έχουμε μια σχέση μοναδική και ανεπανάληπτη μέσα από την οποία, και εμείς αλλά και αυτό θα εξελιχθούμε, άρα θα πρέπει να επιλέξουμε εκείνο το έργο με το οποίο θα έχουμε την καλύτερη δυνατή σχέση και, μέσα από αυτήν, εξέλιξη.

Δεύτερο βήμα θεωρούμε την **προμήθεια του έργου** όπως και τη **συγκέντρωση κάθε είδους υλικού που σχετίζεται** περισσότερο ή λιγότερο άμεσα με αυτό, ως την πρώτη, μετά την ενεργοποίηση της βούλησης για να το προσεγγίσουμε, επαφή με το επιλεγόμενο έργο (πρέπει να παραδεχτούμε εδώ ότι είναι δύσκολο να ορίσει κανείς τι είναι ένα μουσικό έργο, και άρα πια είναι και η αυθεντική και οριστική του μορφή, η καταγραφή του ή η ηχητική πραγματικότητα στην οποία αυτή αντιστοιχεί;), και θα πρέπει κανείς να είναι πολύ προσεκτικός κατά το δεύτερο βήμα, ώστε να προμηθευτεί το έργο στην πιο αυθεντική του μορφή, και να συγκεντρώσει εκείνο το υλικό (ουσιαστικά να επιλέξει, μια και το καθένα που υπάρχει συνδέεται με κάποιο τρόπο με όλα τ' άλλα που υπάρχουν και έτσι αναγκάζεται, λόγω της τεράστιας ποσότητας του υλικού, να επιλέξει) που θα του παρέχει τη δυνατότητα να γνωρίσει το έργο όσο το δυνατόν καλύτερα και ουσιαστικότερα.

Τρίτο βήμα θεωρούμε τη **μελέτη τόσο του έργου** καθεαυτού, μέσα από την πιο αυθεντική του μορφή, όσο **και του υλικού που επιλέξαμε** και το οποίο θα μας βοηθήσει, σκιαγραφώντας το περιβάλλον μέσα στο οποίο ανήκει αυτό, να το γνωρίσουμε καλύτερα και να το εκτιμήσουμε όσο είναι δυνατόν-πιο αντικειμενικά· αν δεχτούμε, σύμφωνα με το νόμο της αναλογίας, πως τα δύο πρώτα βήματα της μεθόδου αυτής συστήνουν το στάδιο της «σύλληψης», το παρόν και το επόμενο συστήνουν το στάδιο της «κύησης», μια και σε αυτά και ιδιαίτερα στο παρόν βήμα, κυοφορείται ο «καρπός» της επαφής μας με το έργο με το οποίο συνουσιαστήκαμε, η γνώση μας δηλαδή γι' αυτό, και έτσι θα πρέπει με ιδιαίτερη επιμονή και υπομονή και με τη σχολαστικότητα που αρμόζει σε τέτοιες καταστάσεις να μελετήσουμε το έργο μέσα από την ανάλυση των στοιχείων που το συστήνουν, αλλά και ακόλουθα από τη σύνθεση αυτών, ώστε να το γνωρίσουμε με τον καλύτερο δυνατό τρόπο.

Τέταρτο βήμα θεωρούμε την **απομνημόνευση του έργου**, με την οποία ολοκληρώνεται το στάδιο της «κύησης» και που προκύπτει φυσικά και άμεσα από τη μελέτη του έργου· αν θεωρήσουμε τη μελέτη ως το σύνολο των ενεργημάτων μας με τα οποία σχηματίζουμε μέσα μας τμηματικά το είδωλο του έργου που μελετάμε, με την απομνημόνευση έχουμε σχηματίσει ολόκληρο το είδωλο του έργου μέσα μας και χωρίς να ταυτιζόμαστε με τὸ ἔργο είμαστε γνώστες του, στο βαθμό που αυτό είναι δυνατό να γίνει, γνωρίζουμε τα στοιχεία που το συστήνουν και το πιο σημαντικό είναι ότι γνωρίζουμε τις σχέσεις με τις οποίες αυτά το συγκροτούν.

Πέμπτο και τελευταίο **βήμα** θεωρούμε την **απόδοση** του ήδη απομνημονευμένου **έργου** στον έξω κόσμο, μέσα από κάποιο ὄργανο με το οποίο εκδηλώνεται η μουσική στο φυσικό κόσμο· με το τελευταίο αυτό βήμα εισερχόμαστε στο στάδιο της «γέννησης», αφού αυτό το οποίο μέχρι τώρα «κυφορούσαμε», βγαίνει έξω, εκδηλώνεται στο φυσικό κόσμο, και από εδώ αρχίζει η «βρεφική ηλικία» του νεογνού μας, της γνώσης μας δηλαδή για το ἔργο, το οποίο περνώντας απ' ὅλα τ' ἄλλα στάδια της ζωής, μέσα από τη μελέτη του έργου σ' ἓνα συγκεκριμένο ὄργανο, θα ενηλικιωθεῖ ως ερμηνεία, που με τη σειρά της θ' ακολουθήσει τη δική της πορεία, ὅμοια με αυτήν που ἐδῶ περιγράψαμε, ἀλλὰ ταυτόχρονα μοναδική και ανεπανάληπτη, προσθέτοντας ἄλλον ἕναν κρίκο στην αλυσίδα της Ζωής και της Εκδήλωσης.

Τα παραπάνω πέντε αποτελούν τα κύρια βήματα της μεθόδου αυτής· προτού προχωρήσουμε ὅμως σ' ἓνα γενικό σχολιασμό της, θέλουμε να δηλώσουμε ὅτι ο παραλληλισμός των παραπάνω βημάτων με τα στάδια της «σύλληψης, κύησης και γέννησης» δεν ἦταν τυχαίος, μια και ἐδῶ ἔχουμε να κάνουμε με τη δημιουργία ενός πνευματικού ὄντος και πιστεύουμε πως οἱ ἴδιοι νόμοι ἰσχύουν για ὅλα ὅσα υπάρχουν, ἄσχετα με το αν ἐφαρμόζονται με τρόπο διαφορετικό στα διάφορα επίπεδα και βαθμίδες ἐξέλιξης.

Γενικός σχολιασμός

Προτού προχωρήσουμε σ' ἓνα γενικό σχολιασμό της προτεινόμενης στο παρόν κείμενο μεθόδου, θέλουμε να υπενθυμίσουμε πως αυτό αποτελεί μια πρόχειρη σύνοψη μιας ευρύτερης σύλληψης, που με αυτό παίρνει μια πρώτη, συνοπτική πάντα ἀλλά ὄχι οριστική μορφή, και να δηλώσουμε ὅτι δε θεωρούμε τίποτα ἀπὸ ὅσα ἔχουμε ἤδη ἐκθέσει λαυθασμένο, ἀλλὰ λιγότερο ἢ περισσότερο σωστό και σίγουρα ἀληθινό (αφού κάθε τι που υπάρχει, ἀκριβῶς ἐπειδὴ υπάρχει ἀληθεύει, ἀποτελεῖ μέρος της Ἀλήθειας· ἡ διαφορά που υπάρχει ἀνάμεσα σε αυτό που καλούμε σωστό και λάθος, ἀλήθεια και ψέμα, συναρτάται με το ποσοστό της ἀποκαλυπτόμενης μέσω αὐτοῦ Ἀλήθειας), και ὅτι προτιμούμε να ἐκθέσουμε κάτι λιγότερο ἀληθινό την πιο κατάλληλη στιγμή, παρά κάτι περισσότερο ἀληθινό την πιο ἀκατάλληλη, μια και στην πρώτη περίπτωση κάτι λιγότερο ἀληθινό ἀπὸ κάτι ἄλλο μπορεῖ, ἐξαιτίας της καταλληλότητας της στιγμῆς, ν' ἀποκαλυφθεῖ ως τέτοιο, ἐνῶ στη δεύτερη δεν μπορεῖ να συμβεῖ αυτό.

Η προτεινόμενη λοιπόν στο κείμενο τούτο μέθοδος είναι αυτή που ο συντάκτης του διαμόρφωσε, σε γενικές γραμμές, για τον εαυτό του, εμπνεόμενος και δανειζόμενος στοιχεία από την ανάλογη που ακολουθούν μουσικοί εκτελεστές δεύτερης τάξης (αυτοί δηλαδή που δεν έχουν άμεση επαφή με κάποιο όργανο, μέσα από το οποίο εκδηλώνεται στο φυσικό κόσμο η μουσική), της οποίας η παρούσα μπορεί να θεωρηθεί επέκταση και που προτίθεται ν' ακολουθήσει, ώστε να επιτύχει το στόχο του, τη μείωση δηλαδή των απωλειών που υπάρχουν κατά τη μετατροπή της πρόθεσης σε εκδήλωση, και άρα την πιο ουσιαστική προσέγγιση του μουσικού έργου.

Η διαμόρφωση και εφαρμογή μιας μεθόδου για την προσέγγιση ενός όντος αποτελεί απόλυτα προσωπική υπόθεση αυτού που επιδιώκει αυτήν την προσέγγιση, στο βαθμό όμως που αυτός δεν είναι τόσο εξελιγμένος, ώστε να διαμορφώσει μια δική του μέθοδο, η γνωριμία του με την αντίστοιχη ενός άλλου μπορεί ν' αποδειχτεί γι' αυτόν εξαιρετικά χρήσιμη, και με τη σκέψη αυτή νομιμοποιούμε, στον ελάχιστο έστω βαθμό, τη δημοσίευση της μεθόδου αυτής.

Η προτεινόμενη εδώ μέθοδος είναι, νομίζουμε, αρκετά αφηρημένη στο περιεχόμενό της, ώστε να επιδέχεται και ένα διαφορετικό περιεχόμενο από τον καθένα, σύμφωνα με τα όσα παραπάνω είπαμε, ταυτόχρονα όμως και αρκετά συγκεκριμένη στη μορφή και διατύπωση των βημάτων της, ώστε να μην αφήνει περιθώρια για τη δημιουργία παρανοήσεων· φιλοδοξεί να συγκεράσει τα θετικά στοιχεία όλων σχεδόν όσων σήμερα ασχολούνται με τη μουσική: την υγιή σχολαστικότητα και τον προβληματισμό του μουσικολόγου, την εκλεκτικότητα του μουσικού συλλέκτη, την οξυδέρκεια του μουσικού κριτικού, την επιμονή και υπομονή του επαγγελματία μουσικού, αλλά και τη συγκίνηση του απλού ερασιτέχνη, ώστε να εξασφαλιστεί, μέσα από αυτόν το συγκερασμό, μια ερμηνεία συνθετική και ολοκληρωμένη.

Η εφαρμογή της προτεινόμενης μεθόδου θ' αποδειχθεί ίσως εξαιρετικά μακρόχρονη και επίπονη, και τούτο γιατί στόχο της δεν έχει την πραγμάτωση μιας απλής επαφής μ' ένα μουσικό έργο, αλλά αυτή μιας ουσιαστικής επικοινωνίας και σχέσης με αυτό· από την άλλη όμως μεριά παρέχει στον εφαρμόζοντα αυτή με σχολαστικότητα υγιή (γιατί, αλλιώς, παύει να δικαιούται το όνομα μέθοδος) μια μοναδική και ανεπανάληπτη εμπειρία, μέσα από αυτήν τη στενή σχέση, που μεταφράζεται σε μία, όσο αυτό είναι δυνατό, πλήρη γνώση του μουσικού έργου και άρα σε μία ολοκληρωμένη ερμηνεία του.

Θα θέλαμε, πριν κλείσουμε αυτή τη δημοσίευση, να προσθέσουμε και τα εξής: αντιμετωπίζουμε το μουσικό έργο, όπως και οποιοδήποτε άλλο, ως αυθύπαρκτη οντότητα και νομίζουμε πως οι σχέσεις μας με αυτό, και αν ακόμη προήλθε αυτό από εμάς, δεν πρέπει να είναι σχέσεις ιδιοκτησίας, αλλά σχέσεις μεταξύ ελεύθερων όντων (όπως έγινε ίσως φανερό από τα παραπάνω, αμφισβητούμε οποιοδήποτε είδους πνευματική ιδιοκτησία, με το περιεχόμενο τουλάχιστον, που σήμερα δίνουμε σε αυτή, και αμφιβάλουμε σοβαρά αν η νομοθέτηση της πνευματικής ιδιοκτησίας έλυσε περισσότερα προβλήματα από αυτά που δημιούργησε και αν τελικά πρόσφερε περισσότερα απ' όσα αφείρεσε)· η ποιότητα της ερμηνείας ενός μουσικού έργου είναι ανάλογη και αντανακλά το

βάθος της σχέσης του ερμηνευτή με αυτό, γι' αυτό και θεωρούμε πως η «επεκτατική» τάση που διακρίνει πολλούς εκτελεστές/ερμηνευτές, σε ό,τι αφορά τις σχέσεις που αναπτύσσουν με τα μουσικά έργα, συχνά αποβαίνει σε βάρος της βαθύτητας αυτών των σχέσεων μια και επικεντρώνεται το ενδιαφέρον των πρώτων σε μία οριζόντια επιφανειακή διεύρυνση αυτών των σχέσεων, και δεν επεκτείνεται σε μία κάθετη διεισδυτική προσπέλαση των έργων αυτών, σε μία εμβάθυνση των σχέσεων με αυτά.

Τέλος, αν κάτι θα έπρεπε να μείνει από τη δημοσίευση του παρόντος κειμένου, θα επιλέγαμε τούτο: η προσέγγιση ενός μουσικού έργου δεν πρέπει να εξαντλείτε ή, έστω, να περιορίζεται σε μια απλή επαφή με αυτό, η οποία μεταφράζεται στην καθημερινή πράξη σε αδιάφορη και επιπόλαια ανάγνωση του μουσικού κειμένου (της καταγραφής και μάλιστα όχι πλήρους, δηλαδή μόνο του μουσικού έργου), αλλά θα πρέπει να διευρύνεται σε μία ουσιαστική και σε βάθος εκτεινόμενη σχέση και επικοινωνία όχι στατική, αλλά δυναμική και συνεχώς εμπλουτισμένη, η οποία μεταφράζεται επίσης στην καθημερινή πράξη σε πλήρη γνώση του μουσικού κειμένου (και όχι μόνον αυτού) και σε διαρκείς απόπειρες αναδημιουργίας και ερμηνείας αυτού.

ΘΕΜΑ

Δίνεται το παρακάτω, αλλοιωμένο ως προς μία παράμετρό του, απόσπασμα από το έργο του W.A. MOZART «Eine kleine Nachtmusik», KV 525 (4. Satz):

Rondo
Allegro

40va
8x5

.....

Θα μπορούσε η οποιοδήποτε (!) «είδους» πραγματικότητα στην οποία αντιστοιχεί το απόσπασμα αυτό να χαρακτηριστεί μουσική ή όχι, και αν ναι ή όχι, γιατί;

Η ενασχόληση και απόπειρα εξαγωγής συμπερασμάτων ή, ενδεχόμενα, και μιας συγκεκριμένης απάντησης από το παραπάνω ή από παρόμοια θέματα, θέματα δηλαδή που είτε δεν επιδέχονται τη διατύπωση μιας συγκεκριμένης

απάντησης, είτε επιδέχονται τη διατύπωση περισσότερων, συχνά μάλιστα με περιεχόμενα διαφορετικά αν όχι αντιθετικά, απαντήσεων, όταν τα συμφραστικά δεδομένα μεταβληθούν, κάθε άλλο παρά άσκοπη μπορεί να χαρακτηριστεί, γιατί μέσα από αυτή με θέματα τόσο «αφηρημένα», μπορεί κανείς ν' απελευθερωθεί από τα δεσμά των διαφορετικών σε κάθε χωροχρονικό περιβάλλον «κοινών» αντιλήψεων που επικρατούν γι' αυτά τα θέματα, αφού από τη μια μεριά ελάχιστοι είναι εκείνοι που όχι μόνο ενδιαφέρονται, αλλά και έχουν το θάρρος ν' ασχοληθούν με αυτά, από την άλλη μεριά η πλειονότητα όχι μόνο αδιαφορεί, αν δεν έχει άγνοια αυτών, γι' αυτά αλλά και θεωρεί πως έχουν ελάχιστη, αν όχι μηδενική σημασία στην «καθημερινή» ζωή: έτσι, η «περιοχή» αυτών των θεμάτων, όντας μη «ρυπασμένη» από τη «χυδαία» «κοινή» λογική, αποτελεί «παρθένο» έδαφος πάνω στο οποίο θα πέσει ο σπόρος των ελάχιστων αναζητητών της αληθινής όψης των πραγμάτων, που θα δώσει σε αυτούς τους πιο πλούσιους και αγνούς καρπούς.

Το συγκεκριμένο θέμα που προτείνουμε εδώ, νομίζουμε πως θα μας βοηθήσει να κατανοήσουμε καλύτερα το τι είναι μουσική: επιπλέον, αν και δεν ισχυριζόμαστε πως υπάρχει γι' αυτό κάποια συγκεκριμένη απάντηση, υποψιαζόμαστε πως αν κάποια «ισχυρή» νοημοσύνη, την οποία παραδεχόμαστε πως δε διαθέτουμε (γι' αυτό, άλλωστε, δημοσιεύουμε αυτό το θέμα), έδινε μια συγκεκριμένη, αλλά και επαρκώς τεκμηριωμένη απάντηση γι' αυτό, θα έφερνε μια επανάσταση στις σημερινές αντιλήψεις που επικρατούν για τη μουσική, την οποία θ' αποδεχόμασταν με ικανοποίηση, μια και ο καιρός των αλλαγών έφτασε...

22 Δεκεμβρίου 1989

Επιμέλεια καταγραφής: Ηλίας Χρυσοχοΐδης